

**ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Příhody a soudců JUDr. Michala Mazance a Mgr. Jana Passera v právní věci žalobce: I. Y., zastoupeného JUDr. Alenou Strnadovou, advokátkou se sídlem Liberec, Tovaryšský vrch 1358/3, proti žalovanému: Ministerstvo vnitra, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, pošt. schránka 21/OAM, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 13. 10. 2004, čj. 64 Az 86/2004 - 19,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost se zamítá.
- II. Žalovanému se nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Kasační stížností podanou v zákonné lhůtě se žalobce jako stěžovatel domáhá zrušení shora uvedeného rozsudku Krajského soudu v Ostravě, kterým byla zamítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 7. 4. 2004, čj. OAM-1418/VL-07-17-2004. Tímto (posledně uvedeným) rozhodnutím byla žádost stěžovatele o udělení azylu zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů. Krajský soud dospěl k závěru, že rozhodnutí žalovaného bylo vydáno v souladu se zákonem a na podkladě dostatečně zjištěného stavu věci.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“). Konkrétně namítá, že v řízení před krajským soudem byla porušena jeho zákonná práva, jelikož mu nebyla umožněna účast v tomto řízení. Výzvu krajského soudu převzal dle § 51 s. ř. s. v českém jazyce. Ve stanovené lhůtě na výzvu nereagoval, protože mu nebylo poskytnuto zákonné poučení v jeho mateřském jazyce a soud tak porušil § 36 s. ř. s. a rovněž čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Rozhodnutí krajského soudu považuje za nesprávné a má za to, že řízení před soudem bylo stíženo nepřezkoumatelností z důvodu vady řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. Vzhledem k uvedenému navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení; rovněž požádal o přiznání odkladného účinku této kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že považuje rozsudek krajského soudu i svoje rozhodnutí za vydaná v souladu se zákonem a odkázal na správní spis, zejména na podání a výpovědi stěžovatele. Navrhl proto, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl a odkladný účinek jí nepřiznal.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj., pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Důvodnost kasační stížnosti posoudil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.).

K tomu ze soudního spisu vyplynulo, že dne 14. 4. 2004 podal stěžovatel proti rozhodnutí žalovaného ze dne 7. 4. 2004, čj. OAM-1418/VL-07-17-2004 ke krajskému soudu žalobu psanou rusky. Krajský soud usnesením ze dne 23. 4. 2004 vyzval stěžovatele, nechť ve lhůtě jednoho měsíce od doručení tohoto

usnesení odstraní vady podání, konkrétně předloží překlad svého podání ze dne 14. 4. 2004 do českého jazyka, který je úředním jazykem a uvede žalobní body, z nichž musí být patrné, z jakých skutkových a právních důvodů považuje napadené výroky rozhodnutí za nezákonné nebo nicotné. Dne 21. 6. 2004 byla Krajskému soudu v Ostravě doručena česky psaná žaloba stěžovatele. Krajský soud poté zaslal stěžovateli výzvu podle ustanovení § 51 s. ř. s. v českém jazyce, ve které mu uložil, ať se ve lhůtě dvou týdnů vyjádří, zda souhlasí s tím, aby bylo rozhodnuto bez jednání. Rovněž ho poučil, že nevyjádří-li se ve stanovené lhůtě, soud bude mít za to, že s rozhodnutím bez nařízení jednání souhlasí. Tato výzva byla stěžovateli doručena dne 26. 4. 2004 avšak stěžovatel nereagoval a naopak zůstal nečinný. Krajský soud pak postupoval podle § 51 s. ř. s. a bez jednání jeho žalobu zamítl.

Na úvod je vhodné poukázat na to, že soudní řád správní neupravuje způsob, jakým má soud komunikovat s účastníkem řízení, jehož mateřským jazykem je jiný než český jazyk. Na takové situace je nicméně pamatováno v ustanovení § 64 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon (s. ř. s.) jinak, použijí se pro řízení ve správním soudnictví přiměřeně ustanovení první a třetí části občanského soudního řádu. Podle ustanovení § 18 odst. 1 o. s. ř., v němž se promítá článek 37 Listiny základních práv a svobod (*„Kdo prohlásí, že neovládá jazyk, jímž se vede jednání, má právo na tlumočníka.“*), mají účastníci v občanském soudním řízení rovné postavení, mají právo jednat před soudem ve své mateřštině a soud je povinen zajistit jim stejné možnosti k uplatnění jejich práv. Podle odst. 2 téhož ustanovení pak účastníku, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, soud ustanoví tlumočníka, jakmile taková potřeba vyjde v řízení najevo.

Z citovaných ustanovení plyne, že ne ve všech případech, kdy mateřštinou účastníka řízení je jiný než český jazyk, je dána povinnost soudu ustanovit takovému účastníku tlumočníka. Tato povinnost vzniká soudu pouze tehdy, pokud potřeba ustanovit tlumočníka vyjde najevo, tedy pokud se v řízení objeví konkrétní skutečnosti nasvědčující potřebě tlumočníka ustanovit a pokud se po jejich prověření soudem ukáže, že účastník k řádnému uplatňování svých práv v soudním řízení tlumočníka potřebuje. Takovouto konkrétní skutečností je samozřejmě v první řadě, pokud o ustanovení tlumočníka účastník sám požádá. Další takovou skutečností však může být zejména to, že účastník se soudem komunikuje jiným než českým jazykem, nebo to, že z jeho projevů je patrné, že se česky nemůže dorozumět dostatečně dobře - ve správním či soudním řízení nepochybně velmi záleží na přesném pochopení významu toho, co je účastníku sdělováno nebo na co je účastník dotazován, a na jeho rychlé a věcně správné reakci na podněty, výzvy a vyjádření ze strany správního orgánu, soudu, event. dalších účastníků řízení, a proto potřeba ustanovit tlumočníka bude dána i tehdy, jestliže účastník, třebaže jazyku, ve kterém se vede řízení, v určité míře rozumí, tento jazyk neovládá v zásadě srovnatelně dobře jako svoji mateřštinu. Potřeba tlumočníka musí být přitom zcela zjevná a musí sama vyjít v řízení najevo, tedy bez toho, aby soud

aktivně zjišťoval, zda jsou naplněny podmínky stanovené v ustanovení § 18 odst. 2 o. s. ř. (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2004, čj. 4 Azs 261/2004 - 57).

Výše uvedené zásady se v modifikované podobě uplatní i ohledně překládání soudních písemností, které jsou doručovány účastníkům, neboť v tomto ohledu není žádného rozumného důvodu rozlišovat mezi úkony soudu učiněnými písemně a úkony soudu učiněnými ústně – některé písemnosti soudu, zejména výzvy, aby účastník něco učinil či se k něčemu vyjádřil (přičemž skutečnost, že se účastník v určité lhůtě nevyjádří, se považuje za jeho souhlas s určitým postupem – viz např. ustanovení § 51 odst. 1 věta druhá s. ř. s.), totiž často mají minimálně stejný význam pro uplatnění práv účastníka řízení v tomto řízení jako přímá sdělení či výzvy soudu učiněné při jednání. Nelze přehlédnout, že soudobé soudní řízení je kombinací ústního jednání před soudem a písemné komunikace mezi soudem a účastníky. Obě tyto složky soudního řízení mají pro účastníka kardinální význam (někdy, zejména v řízení podle s. ř. s., složka písemná svým významem složku ústní výrazně převyšuje), přičemž jak při ústní komunikaci, tak při komunikaci písemné hraje významnou roli faktor času (úkony musí účastník učinit nezřídka v krátké lhůtě po doručení či sdělení příslušné výzvy či pokynu soudu, jinak může i velmi podstatně oslabit svoji procesní pozici) a faktor odbornosti (reakce na výzvu či pokyn musí být velmi často komplexní, vyžadující poměrně vysoký stupeň porozumění obsahu výzvy či pokynu).

V projednávané věci má však Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatel nebyl v průběhu řízení nikterak znevýhodněn, neboť pouhá skutečnost, že podal žalobu psanou rusky, nezakládá soudu automaticky povinnost ustanovit takovému žalobci tlumočníka. K tomu, aby soud byl povinen tlumočníka ustanovit, je třeba – vedle podání žaloby v cizím jazyce – rovněž přistoupení další skutečnosti, která prokáže, že žalobce, jehož mateřštinou je jiný než český jazyk, skutečně tlumočníka potřebuje. Takovou skutečností pak nejčastěji bývá buď žalobcova výslovná žádost o tlumočníka a nebo jeho reakce, ze které je zcela zřejmé, že není schopen se soudem komunikovat v češtině.

Pokud tedy v daném případě soud doručil stěžovateli výzvu podle ustanovení § 51 s. ř. s. v českém jazyce a stěžovatel v zákonné lhůtě na tuto výzvu nereagoval, postupoval krajský soud v souladu se zákonem, rozhodl-li ve věci bez jednání.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení a úspěšnému žalovanému náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává (§ 60 odst. 1, § 120 s. ř. s.).

Poučení: Proti tomuto rozsudku nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. ledna 2006

JUDr. Petr Příhoda
předseda senátu